

A ZARÁNDOK.

— Románcz. —

Ott volt Palaestinában
Mint bűnbánó barát,
Fejére hinte hamvat,
És ülte szőresuhát.

Saruját elvetette,
Hogy merre tévelyeg,
A kő s utféli túske
Talpát tépdézze meg.

Bőjtöt szabott magára
És kínos szomjazást,
Magát bántatni hagyta,
De ő nem bánta mást.

Hosszú zarándokútja
Imádkozásba mult,
S ah mégis lelke, mégis
Nyugodni nem tanult!

A szent földről Rómába
Ment új sanyar között,

A pápa szent székénél
Két térde megtörött.

Sírván borúlt lábához :
„Oh mondd meg, szent atyám,
Nagy bűnömért bocsánat
Ha száll-e én reám?”

S meggyónja borzalommal
És súgva nagy bűnét —
A pápa összetette
Imára két kezét.

A kegy sugára arczán
Szánattá változó,
De ajkin mint az égnek
Dürgése zeng a szó :

„Istennél a bocsánat
S bűnért irgalmazás ;
Csak egy, mit nem bocsát meg,
A — haza á rulás!

GARAY JÁNOS.

UTI BENYOMÁSOK FELSŐ MAGYARORSZÁGBAN.

(Folytatás.)

VIII.

Nem gondoltam meg előre, hogy vagy olvasóm vagy tárgyam iránt méltánytalan fogok lenni, midőn minden készület nélkül tollat fogtam, hogy uti benyomásaimból azt, a mi emlékemben legélénkebben megmaradt, leírjam s közze tegyem. — Nincs többé jogom nyugtalankodni, ha némely kiszolgált harczfi olly örömet beszél legutolsó s utolsóelőtti meg legelső táborozásának viszonyosságairól s a régi jó időkről, ha egyuttal kiereszkedik egész élete historiájára, s nem felejtí megemlíteni legjobb paripája genealogiáját s egy jó bajtárs szomorú próbáját sat. Nem csodálom! Ő előtte a szép való áll, hallgatói előtt csak a silány elbeszélés : felgyúlt képzelődése különbséget nem vesz észre.

Nem szólok a schweiczi regényességü szinye-lipóczi völgyről. égnek emelkedő magas köszirtjairól, a patakról, mely e keskeny völgynek mélyében folydogál, s a kimeríthetetlen bőségü savanyuviz-forrásokról s az itt találtató nevezetes petrefactumokról. Van itt egy, még nem egészen ismert barlang is. Mind erre csak figyelmeztetni akarok. Fényes Elek, jeles geographiájában, részletes leírásra méltatá e helyet.

Eperjeshez egy órányira fekszik Nagy Sáros. Itt fogott el II. Rákóczy Ferencz gr. Solari által 1701-ben. A várból, mely egy jókora hegyre épült,

de mellynek csak pusztá romjai állanak még, elragadó szép kilátás esik a Tarcza völgyére. E képtől nem tudtam megválni: legszebb emlékeim egyike. A kárpát vad szikláit után oly jól esett szememnek egy kies völgyön pihenheni. Lent a tekervényes folyású Tarcza s mellette a Szebenbe vivő felséges országút: előttem pedig egy közép nagyságú heglánczolat vonult el, mellynek élén, a Bártfáról Eperjesre menő gyönyörű országút felett, a régi Kárpát büszkélkedik.

Magas hegyekre építének a régiek: a vaspáncélhoz és buzogányhoz illő munka volt! — Borzalommal tölt el erőtlen utódokat a nagyszerű romok szemlélete; nagyaink fényes palotái csak fecskefészkek azokhoz mérve.

Hosszu térségeken barangolni unalmas és lankasztó. A szem kifárad a nélkül, hogy az örökké változatlan láttér határait felfodózhatné, erőnk fogyton fogy, ellentállás, küzdelem nélkül. Ellenben a hegyes vidék mindig változó s egyuttal mintegy kihívó ingert ad az akaratnak, az erőnek öntudatot. — Gyönyörködjék a költő a végtelen rónaságon. a festő csodálja a színek halk egybeolvadását az enyésző láthatáron: művészi képzelet minden tárgyat bájszínbe öltöztet; — hősnépet csak hegyek közt képzelhetek.

A régi idők harcziás szelleme tüleml minden kérdésen; de nem hihetetlen, hogy őseink békesség idején is ama regényes pontokat választották volna lakhelyül. Legalább izlésök a kénytelenséggel egybehangzott. — Képzeltetek egy szerető hölgyet, ki győző kedvesét várja, vagy kit zsarnokapa szerelmesétől eltilt, lenéz a völgybe meredek bástyáról s meg föltekint a tiszta kék boltozatra: ki mondja meg, e földé ő, vagy az ég bírja őt már? — Mérsékelnem kell lelkesedésemet. Ama roppant várak, mellyeknek omladványait csodáljuk, durva erőszaknak, elnyomásnak, féktelenségnek voltak nem egyszer védhelyei: fent a vár ura dőzsölt; lent a nép — a szorgalmas nép nyomorultan tengett, s az egész vidék rettegte a pénz- s nem ritkán vér-szomjas kényúr zsarolásait. — Légy te a költészeté, hősz középkor! légy egészen a költészeté; nekünk más idők kelleneek.

Közönyösen nem állhatunk meg oly helyeken, hol az emberi nagyság és mulandóság kettős gondolatja lepi meg lelkünket. Régi századok szelleme leng körül, minden kő egy szent erekye s mi értjük néma beszédét. — Egy nemzedék elhal, a másik lép nyomába: a halálban új életnek fogamzik csirája; — a mindenségben csak egy élet van, egy hallhatatlan szellem, melly világokat teremt, egy szellem, melly volt, midőn még az idő nem kezdődött és a tér nem létezett. — A hajdan büszke várak omladékain és a történetek hosszú sorában — a hegytetőkön s a völgyek csendes öleiben és a szívnek titkos, névtelen vágyaiban, a szenvedőnek jobb sejtelmiben: e szellem szól hozzánk. Az érénynek minden magasztos példája, és ha látjuk, miként itt alant győz a gonosz és szenved a jámbor — és minden, mi önmagunkba visszavezet minmagunkat, hozzá emeli s nagy gondolatával táplálja lelkünket.

Szavakat kerestem szívem érzelminek; — nem találtam. Tudom, hideg érintkezéssel kell e soraimnak találkozniok; maradjanak azért, — lesz talán, kinek keblében rokon hurokat pendítenek meg.

IX.

Az aggtelki barlanghoz akarom olvasóimat elvezetni. — Ki szokva voltam városi életmódhoz, könyvekhez, hirlapokhoz, társasághoz s azon élvezetekhez, mellyek a társas életnek vagy föltételeit teszik, vagy kényelmét növe-

lik; most egyszerre magamra hagyatva, távol a nagy világ zajától, de kedveseim szeretetteljes szende kis köréből is számkivetve, majdnem mindennap új vidéken s mindig ismeretlen idegen emberek közt, mi csoda, ha szívemben egészen új, még nem ismert érzelmek ébredtek. Szabadnak érezem magam s örültem szabadságomnak, a fris levegőnek és a kek egzeknek, mint kalitkából kiröpiilt madár, voltak pillanatok, melyekben ha mindazon tér, melyen elbájolt szemeim végig tekintének, sajátom lett volna, boldogabb nem leheték; — voltak ismét pillanatok, melyekben érzém — árvaságomat.

A városi pompa után nem szállt tőlem sohaj; a természet előttem állott mint egy nyílt könyv, a bölcseség örök könyve, — könyve a halhatatlan, az isteni költészetnek. Lapjai telvék tanulmányul. szívédelettel és lelki táplálékkal azok számára, kik vallásos érzelmekkel közelítnék hozzá; kiknek adatott megérteni néma betűit.

Nem tehetek róla, de soha annyiszor elmémben nem forgattam költeményt, mint ezen kis utazásom folytában Berzsenyi ódáját, mely így kezdődik:

„Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt!”

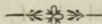
Nagy Sárosról és Szinye-Lipóczról csak 10 nap mulva érkeztem Aggtelekre. Szándékosan mellőzöm mind azt, mit ezen idő alatt láttam, tapasztaltam. — Szepesváralját, a régi szepesi várral, melynek építése Borsunak, Bunger fiának tulajdonítatik, Iglót, Szomolnokot, már Zápolya idejében híres és kimeríthetlen gazdag rézbányáival s czeментvizével, ama felséges kilátást a Patsa hegyéről, honnét a „száz bérczű“ Gömörnek nagy részét átlátni: mindenfelől magas hegyek, kissé jobbra, egy aránylag kisebb hegy, a még egészen lakható állapotban levő Krasznahorka, mely alatt a Sajó szűk, de kies völgye kezdődik, jobbra legszélül a felséges Királyhegy emelkedik, s ritka ködlepelbe burkolva berekeszti a fokonként halványabb színezetű vad hegycsoportozatot; — mindezt mellőzni akartam, valamint Rosnyót, Dernőt, Sziliczét.

De úgy vagyok az aggtelki ba:langgal, mintha egy rejtélyes álmomat, melynek megfejtésén hatalmasan tünődöm, kellene elbeszélnem. — Esti hét óraker mentünk be s éjfélnél, mire kijövének. Reánk nem sokára a legszebb hajnalpír derült; — oda benn örökké tart az éj. A nap sugára nem deríti fel a sötétség e tündéres képalotját, ablak nélkül vannak ama komoran nagyszerű, pompás goth templomok e földalatti üregekben. Építömester itt az idő volt, anyagul a mész, a víz s csak avatott előtt ismeretes földi elemek szolgáltak; szorgalmas napszámos volt ama csendes, de soha sem nyugvó mozgalom, mely bár észrevétlen legyen, a föld színén és gyomrában egyaránt örök változásoknak oka s nem hagyja tespedni a természetet. — Száraz esztendő lévén, azon ritka szerencsém volt, hogy egy igen nevezetes ágát, mely rendszeren víz alatt áll, s mely pazar fénye által a többieket sokkal felülmulja, száraz lábbal bejárhattam: ez az úgynevezett új menet. A csepegők itt egészen tiszta *) e-

*) Az ő menet és a paradicsom felséges csoportozatai, a gyakori látogatók fátylái által befüstölve s a nevezetesebb darabok mintegy koromhéjjal bevonva, sokat vesztek eredeti szépségökből. — Egy fekete oszlop, mely egyszer hófehér volt, országunk fens. nádora látogatását örökíti egy emléktáblával, mely a következő feliratot viseli: Josephus arChIDVX aVstrlae. regni hVngariae palatinus, pater patriae, Latebras sVbterraneas antri baradLA VIDIt. (1805). Néhány lépésnyire Reviczky emlékköve, magyar felirattal.

redeti, majd veres, majd fehér, majd sárga színeinek szüzi pompájában, számtalan nagyobb kisebb csoportozatokban, melyek nagy része még csak bámulásnak volt tárgya s külön nevezettel, miként a régimenetben és a paradicsomban már majdnem minden kis darab, még ez időig el látva nincs. A barlangon végig egy patak foly, mellyen több hidacsák vezetnek keresztül, s a menetel általjában, — kivévén a paradicsomot, mellynek szük torkolatán csak mászva lehet keresztül hatni, — nem sok nehézséggel jár, semmivel annyi gyönyörűséghez, annyi pompához mérve! — Némely darab, mint valami gyémánthalmaz csillámlik a fáklya világában s majd büszkén emeli föl fejét és karjait, feltartandó a reá nehezkedő, óriási nagyságu boltozatot, majd több társainak festői csoportjaihoz csatlakozva, egy oltár, egy orgona, vagy thronus stb. képeit egészíti ki, bármely festőnek vagy szobrásznak méltó tárgyal szolgálendő. Felülről hol szálanként, hol roppant tömegben leeséssel fenyegetve csüggnek le ezer alaku, majd vékony, hegyes, majd iszonyu vastagságu köcsapok, mennyezetül s fejedelmi díszitményül; egyes karsú oszlopok, alap és boltozat közt vagy kapesot vagy támaszt képeznek. — Nem csodálom, ha a mesés régikor gyermekies képzelete illy helyeket tündérekkel népesite. (Folytatása következik).

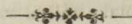
ZICHY ANTAL.

SZÉP AZ ÉLET.

Szép az élet boldogoknak,	Oh de van ki jövőjétől
Szép az isten kék ege,	Nem remél már örömet,
Szép a rét, mező virága,	Kit csak bura oktattott a
Szép a vidám földteke.	Gyászos emberismeret.
Rézsáillat, csattogánydal,	Van kinek a végzetátka
Enyhe légű új tavasz,	Semmi szépet, jót nem ad;
Mennyi ok öröme, kéjre!	Illyennek jobb lenn a sírban,
A ki boldog — tudja az.	Jobb a néma föld alatt.

BÉRCZY KÁROLY.

HONI IPAR.

KI KÉSZÍT LEGJOBB MAGYAR PEZSGŐT?

Nem lesz talán érdektelen a magyarhoni s különösen a pozsonyi iparüzés egyik fontos ágának, a magyar pezsgő-készítés és kereskedés jelen valódi állapotáról egy pár felvilágosító szót szólnunk. — Hogy hazánkban az égető, kemény magyar borokat gyérebbe iszszák most, mint az előtt, annak főokát egy részről a nálunk is elterjedt homeo- és hydropathiai józan életrend követésében, más részről a könnyebbszerű champagnei s különösen a hasonló modorban készített magyar pezsgő borok általános divatozásában lehet föl találni. Ezen pezsgődivat, a mennyiben az a magyar természetmény keletét és becsét a külföldről behozott valódi és álchampagnei borok előzönlése által tetemesen csökkenté, s a nélkül is szük pénzforrásunkat a honból kiszivárogtatá, nem ok nélkül mondák reánk nézve ártalmasnak. Ha azonban más részről tekintetbe vesszük azt, miszerint